

Oponentura dizertační práce Mgr.Art. Zuzany Janečkové

ID-IDENTITA (NE)ZNÁMA (TIME SPECIFIC IN-COGNITO IN-STANTNÁ ID-ENTITA)

FORMA

Jelikož jsem byl vedením FaVU přizván k hodnocení práce z oblasti teorie umění a několikrát jsem Tomáši Rullerovi říkal, že můj obor je především grafický design, neodpustím si tedy drobný prohrěšek v pořadí hodnocení práce Zuzany Janečkové. I když grafický design miluji, stále mám na paměti, že jsem tvůrce pouhého povrchu věcí. Pouhého příkrášlování, které se navíc dost často ani nepovede. Proto, jako tvůrce naprostého povrchu, předřadím zde formu nad obsah a začnu rozbor Zuzaniny práce právě její zvolenou formou.

Zuzana udělala svůj první krok určitě správným směrem. Pro svou dizertační práci zvolila řekněme „netradiční“ formu. Netradiční, ale k tématu odpovídající. Transparentní fólie, potíštěné textem, pouze navrstvené na sebe. Vznikla tak knižní cihla s fakticky nečitelným textem, která je pěknou ilustrací mraků zbytečných, ale i užitečných informací dneška, které je často i dost složité od sebe odědlit. Je to portrét dneška... Zuzana tedy udělala první krok pevný a jistý, ale hned ten další, který dokonce považuji za důležitější, tedy pokusit se nastolit nové schéma čtení, nový nebo spíše jiný způsob organizace textu, nový a klidně složitý klíč pro čtení, se prostě nekonal a to mi přijde chyba.

Nepochápu, proč zejména na uměleckých školách mají závěrečné práce tak mizernou grafickou úpravu. Ještě pochopím, že formát A4 je asi jakýsi logistický úzus nařízený školním zákonem (Nebo se pletu?), ale co jsem měl možnost celkem už řádu graficky uražených teoretických prací vidět, jen opravdu minimální procento se vůbec zabývalo její možnou vizuální „krásou“. Klidně vezmou za vděk hnědou pokrabacenou kůžičkou jakoby ze slona a pěkně se zlatou ražbou písma z dob antických na titulu papudeklových desek! Přitom na všech výtvarných školách je většinou i ateliér grafického designu a jistě se vždy najde nějaká spřátelená duše, která se od rána do večera nehrabe jen ve stoce reklamy, se kterou by bylo lepší celý vizuální charakter práce navrhnout. Je asi na tomto místě dobré minimálně vyzdvihnout, že takto pro mě výše popsaná samozřejmost, Zuzanu vůbec napadla. Vytáhla totiž z klobouku grafického designéra Pařka.

Pokud však ještě chvíli zůstanu u zvolené formy, tak je nutné minimálně se otřít o písmo. Na první pohled je opět vše v pořádku, a to není ani tak na Zuzanu, protože grafickou úpravu její práce měl na starosti již zmíněný Pařko, tedy Pařo Snoha student grafického designu. Jenže je to bohužel jen první pohled. Použité systémové písmo Courier, které je typické především tím, že je tzv. monospaceové, bylo možná přesné a vtipné použít jako určitou citaci počátků počítačového prostředí tak před třiceti lety a je škoda, že Zuzana nedonutila Pařa k originálnějšímu výkonu. Pouhá a nudná citace, kde se Pařo vlastně bál být radikální a třeba

nezvolit jen jednu velikost sazby (snaží se nám totiž vést oko a různými velikostmi a řezy vytváří typografii jakoby vystříženou z typo příruček, ale proč proboha u písma, které bylo vytvořeno úplně k jiným účelům?), a citaci, ještě nedůsledné, protože se zde se systémovým písmem pracuje velmi tradičně (například žádné návaznosti na systémové chyby, vizuální, především znakové záludnosti či pro laika jakoby hry, jako tomu je u nekonečných programovacích, kódovacích řetězců, myslím tím řady grafických znaků, křížků, závorek a dalších typosmyslností). Prostě bylo tu jen zvoleno písmo, a to je na kluka od písma, opravdu hodně málo. Skoro mi to však napovídá, že pokud nám Zuzana Janečková „jen“ sumarizovala téma své dizertační práce - skryté identity - a nepřidává téměř nic navíc, jak se k tomu dostanu v textu níže, tak jestli Paškova grafická úprava není vlastně přesně taky taková. Jestli teda nesplnila svůj účel.

Knižní objekt, který pod Zuzaninými a Paškovými rukama vznikl je dále naprosto zbytečně obkládán různými předměty. Když totiž autor těchto řádků vybalil všechny Zuzanou nabízené serepaticky spojené srandovní zavařovací gumou a snažil se v nich vyznat, a v legendě pak i dokonce našel význam několika přiložených fixů, nebyl schopen ani po krátké chvíli tyto věcičky zpět nabalit. Prostě jsem nebyl schopen je vrátit na původní místo resp. ještě hůř, řada těch věcí mi zůstala v ruce, protože se do transparentního pouzdra už prostě nevešly! Zdánlivá banalita, ale pro mě jako pro uživatele knihy, trochu průser. Proto jsem po nastudování práce všechny ty věci nasypal do igelitky z Vietnamské tržnice s nápsem „Děkuji“ a tuto Zuzaně vrátím. Věřím, že nic nechybí, jen jsem proměnil autorkou zvolenou formu za jinou, podle mě výrazně praktičtější. Posun uživatele, jak po něm Zuzana sama volá.

Zbytečně moc navigací a návodů jak s knihou zacházet. Zuzano, bylo to nutné? Nebylo naopak potřebné nechat čtenáře-uživatele užívat a třeba i zneužívat. Přece nevařím Čínskou nudlovou ze sáčku. Pokud předem ponoukám, pozor čtenáři, tady máš tunu návodů, dej pozor, tato kniha je něčím vyjímečná..., tak všechna tvoje i moje překvapení jsou náhle pryč a kniha může být jak obsahově tak formálně klidně geniální. Zuzana všem těm serepetičkám říká vznešeně fetiše: a gumičku, a fixičky, a rovnou tři druhy, a podložku ke snažšímu čtení, a diapozitiv, a cédéčko, a lupičku... už mi jen chybí kupón do McDonaldu na výhodné menu, jako odměna za zdolání všech těchto nástrah. Už z dětství si pamatuji, že když mi někdo dal hračku s padesáti součástkami, tak 48 součástek zmizelo ještě ten den. Je zajímavé, jak tyto elementární a troufám si tvrdit, že opravdové vjemy, tak rychle zapomínáme. Přiznám se, že první co jsem chtěl udělat, všechny ty věcičky vzít a vyhodit je do koše. Úcta k práci druhého mi to nakonec nedovolila, ale ruka mi cukala! Kniha má být sama natolik poutavá, tolik má čtenáře dostat do akce, a hlavně do požadované interakce s ní úplně sama a ne za urputné pomoci „umělých sladidel“. Pokud totiž dostanu na vše návod, naprosto zmizí imaginace. Zuzano, přece i pro tebe mohlo být velké dobrodružství dát knihy do oběhu a čekat, co se s nimi stane, ne? Cituji přímo ze Zuzanina textu: „Hlavnou funkciou umenia je znejistovat naše vnímanje...“ ano, přesně, tomu rozumím, ale přece důsledně popisným návodem, jak a co s knihou dělat, je naprostý opak tohoto zvoleného citátu, Zuzano?

Autorka se nám dále omlouvá, že text je špatně čitelný a přikládá nám k tomuto holému faktu omluvnou lupu. Tak Zuzano, kruci, buď jsem radikální nebo ne, buď se snažím lidi učit nově číst nebo ne. Prostě proč si neměla odvahu nechat vše v syrové podobě, Zuzano?

Knize by určitě taky pomohl seznam všech uvedených hesel ve „slovníku“. Už tak by autorka dala čtenáři najevo, co ji zajímalo, jaká hesla vydolovala a kudy se s nimi vydala. Pokud nebyla Zuzana radikální, tak at' nám alespoň radí informace. Takový jednoduchý seznam hesel by v knize nezabral více jak dvě stránky. Zuzano?

OBSAH

Po přečtení Zuzaniny práce jsem si uvědomil, že mě vlastně vůbec nezajímají lidé, kteří si zejména na internetu říkají třeba Tkanička, Umělec, Bobr, Náměsíčník, Lupen, Beze jména, Krypl, Indián na koni, našel jsem i Karla Gotta, ikdyž evidentně o Karla Gotta nešlo a našel jsem dokonce i Šulina, ikdyž v tomto případě o Šulina opravdu šlo. Sice se v těch skrytých identitách nabízí čistá kombinace vysokého s nízkým, kterou miluju, ale tím veškeré milování končí. Anonymita - na celosvětových sítích i sítích s uměním mi čím dál tím víc vadí. Schovává se za ní často a velmi snadno všechna hloupost světa.

Zuzanina práce je pro mě skvělým sumářem něčeho, co osobně za téma vlastně vůbec nepovažuji. Mám úplně blbuvzdorně rád, když se holka jmenuje Marta, má to na psané v občance, doma na ní volají Marto a když si na internetu stěžuje na vládu nebo že ji neodvezli odpadky před barákem, podepíše se prostě zase Marta. V tomto směru jsem primitiv a ikdyž jsem sám ve svém křečovitém období bojoval se svým jménem, protože se jmenuji jako můj otec a pod záminkou, že na dopisní obálce bylo přece napsáno Petr Babák, četli mi rodiče milostnou korespondenci a právě jako reakci na tento rodinný „ilegál“ jsem se přejmenoval na Řehoře. Této své volby s odstupem času lituji a dokonce si vůbec nedokážu vzpomenout, jak jsem na to jméno přišel. Ani záblesk takto radikálního rozhodnutí se dvěma Ř! Svě jméno Petr Babák, až na tuto epizodu, mám rád a dokonce i svůj kdys umělecký podpis, takovou čmáranici, na které jsem si tehdy dost zakládal, jsem časem vypiloval na poměrně pěkně čitelný podpis. Jsem moc rád, že si touto krizí identity prošla i tady naše Zuzana, když v závěrečné části (str. 231) své práce popisuje martýrium se svým jménem. Chtěla se jmenovat dokonce Arabela, Arabela Janečková, uuuu. Říkám, zlatej Řehoř!

Přijde mi dále chyba, že pokud byl původní text dekonstruován, jak nám píše autorka v průvodním zprávě, pak nechápu, proč tento výchozí text nějakým způsobem nekonfrontovala s výsledným textem, tedy rozvedenými slovníkovými hesly? Daleko snáze by pak čtenář chápal jeho vývoj a také směřování autorčina myšlení. Zuzano?

Zásadně mi v seznamu chybí slovenskosvětový umělec Stano Filko. Proč? Stano si se svou identitou zažil rozhodně své a navíc by byl schopen na toto téma i dlouze referovat. Jeho totiž už několik klinických smrtí, jak sám říká, znamenalo jeho několikeré přejmenování. Zrodil se vždy nový umělec. V jednom období tvoří jako Philco jednou jako „pouhé“ Phys, tělo. Škoda, že se Zuzaně nepodařilo, dnes podle mě notně zastrčeného a stále dostatečně neprobádaného umělce a podle mě pravého slovenského zbojníka, pravého Jánošíka vytáhnout na světlo světa a to včetně návštěvy jeho světa 6 dimenzí, které běžně obývá.

Ikdyž zdánlivě naprosto nepodstatné, zajímají mne často obsahy poděkování, které v žádné knize, beletrii či detektivce nebo vědeckém pojednání nemůže chybět. Někdy je to opravdu

zajímavý vhlad do autora, který se dokáže odvázet a prozradí nám na sebe mnohdy opravdové zajímavosti. Nejinak tomu bohužel bylo i u Zuzanina děkování. Cituji: „...Poďakovanie mačky Ďobině, lebo porodila viac ako tridsať mačiatok, práve má štyri ďalšie a vždy keď treba pradiť...“, koniec citátu. Zuzano nestačilo poděkovat rodičům a bohu? Příště doporučuji poděkovat i blechám v kožichu Ďobiny, protože ji nenechávají v klidu a ona se pak může drbat a tím se hýbe, a to je často tak roztomilé. A co terpve bakterie a buňky, které dovolily vzniknout té bleše, uuuu, tyto děkování to je jeden mor!

A protože jsem jedovatý oponent, neodpustím si zde citovat ještě jednu část Zuzanina textu, kterou mě v děkování fakt naprosto dostala: Cituji „... chcela by som sa v budúcnosti venovať záchrane ohrozených živočišných druhov...“, koniec citace. Zuzano a proč proboha studuješ umění a né biologii? Uf!

ZÁVĚR

Nezbývá mi než položit si závěrečnou otázku. Známe tedy po přečtení Zuzaniny dizertační práce vše o identitě a anonymitě? A známe vůbec Zuzanin názor na tyto termíny? Sdělila nám, ho nebo „jen“ seskládala slovníková hesla většinou pomocí bezedné lidové studnice Wikipedie, které někdy „jen“ rozšířila o aktuálnější informace? Nebo se pletu a byl jsem velmi nepozorný a Zuzana makala a dlouze a hluboce analyzovala a dostala se pod povrch skryté identity a anonymity a přinesla nám řadu vlastních názorů, řadu nových a překvapivých objevů, které kunsthistorii posouvají výrazně jinam, které prostě pohnou oborem, protože o to by mělo v závěrečné práci jít podle mě především, mít tu drzost, lajsnout si to..., a jen jsem je neobjevil? Zuzano, poslouchám?

Poznámka a osobní slib:

Pseudonym či chcete-li skrytou identitu, myšleno jak v reálném životě či ve vyleštěném cyber prostoru, chápu velmi často jako zbabělost, jako pohodlné pouzdro pro mamrdy, kteří po nocích cintají své jedy na všechny světové strany a někdy mám podobný pocit i u některých umělců. Slibuji zde, že se už přejmenovávat nikdy nebudu, aby jste případně věděli, jakých svinstev či dobra jsme se na tomto světě ještě dopustil.

10. září 2012

Petr Babák vlastním jménem Petr Babák

P.S.: Přes všechny uvedené výhrady a osobní nechuť se tímto tématem vůbec prodírat, doporučuji udělení akademické hodnosti PhD.